

SERÈM!

PERIÒDIC NACIONALISTA

Redacció i Administració
CENTRE NACIONALISTA CATALÀ

Els treballs se publican baix la única res-
ponsabilitat de sos autors.

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret i 'l dever de cooperar'hi tots els catalans moguts per las aspiracions del Nacionalisme, qualsevolga que sia llur pensar o sentir en materias religioses, polítiques i socials. (*Declaració de la VII Assemblea de la Unió Catalanista*)

Ensenyansa profitosa

En las passadas eleccions legislativas s' ha vist com arrelan las nobles aspiracions del ideal autonomista. Sos més grans enemichs, caciquistas y republicans de la Unió, han sigut sos més grans apologistas. Molt dèu tenir de bó nostre ideal quan, encara que no hagi sigut més que per uns quants días, los infamadors d' ahir s' han convertit en defensors coratjosos.

Això que proba y pregona la desaprensió y la insidiosa inconseqüencia d' aquets homes tindria de fer obrir los ulls fins als cegos y ferlos capir que 'ls ideals de reivindicació de nostra Catalunya estimada, no tan sols tot ho invadeixen, sino que fins s' imposan a sos més fanátichs enemichs.

Vosaltres honrats fills del trevall que afalgats per uns y mirats ab prevenció per altres aborriu la tiranía, obriu bé l' ull y treyéune profitosas ensenyansas; reflexioneu fredament que 'l ideal autonomista ja no 's discuteix per ningú y que 'ls caciquistas y 'ls republicans fraternos venuts a las exigencias oligarquicas de Madrit, se veuen obligats, com avans feyan ab la llibertat, a ferlo servir de cobertora o tapabruts convertintlo en escambell per assolir lo poder y satisfacer baixas passions y concupiscencias.

No deuen inspirar gens de confiança 'ls homes que dientse demócratas y lliberals, no 'n tenen més que 'l nom: mirèu sos actes y tindreu la mida justa de sa despreocupació. Pensèu que després d' admetrer la llibertat individual negan la llibertat colectiva; que volen la coacció brutal del servey militar obligatori; y que s' oposan a lo que és lley de vida o siga a

la unitat en la diversitat, la que matan poch a poch uniformantla. Ara dieu vosaltres mateixos que 'n queda d' aquet sistema de llibertat sino l' Estat representat per la burocracia y 'l militarisme sense frè?

Obrers catalans, acostumeuse a pensar y seguirèu 'l moviment que prové del sí de la vida de Catalunya; fixèuse que 'l Nacionalisme català proclama la llibertat individual perquè l' individu lliure pugui atendre a sas necessitats, vol la llibertat dels municipis y colectivitats naturals perquè lliures los municipis y comarcas puguin continuar la obra expansiva de la Naturalesa. I si volèu la representació directa y que 'l govern tingui com á unica base la voluntat del poble aculliuvos, encara que defensèu ideals d' emancipació social radicalíssims, sota 'ls plechs de nostra honrada y gloriosa bandera, puig que 'ls sentiments de patria, 'ls ideals catalanistas no poden esser patrimoni exclusiu de cap dogma ni de cap escola política ó social.

Feuho y acabarèu de fer esqueneta als caciquistas y republicans que sostenen lo cúmul d' arbitrarietats y tiránias que de més de quatre sigles pesan sobre 'l trevall y sobre 'l capital y quin fons és l' absolutisme de passadas generacions, negació de la Personalitat lliure de nostra patria.

Es una necessitat imperiosa establir un llas nacionalista de fonda, ampla y generosa tolerancia y llibertat pera infantar y fer una acció de conjunt y units per la aspiració unánime de salvar á Catalunya esdevinga la autonomia integral y ab ella l' esperat regnat de pau y de justicia y 'l progrés fill del mateix poble y al ensemps que la reivindicació de la seva Personalitat lo regoneixement de dret de la per-

sonalitat jurídica de las associacions naturals y l' esplet de vida sanitosa y lliure de nostre poble.

AGUSTI M.ª GIBERT.

CARTA OBERTA (1)

A n' En Josep Nákens.

Molt Sr. meu: A ben segur que trovarèu estrany que desde las planas d' un periodic nacionalista català hi hagi qui s' ocupi de vos i porti estudiada com qui mes lo qu' ès la República i lo que son els republicans; i ho trovarèu estrany perque fent en la vostra propia persona un examen de consciencia, vos trovarèu am la trista afirmació de que vos no heu estudiat mai (ni heu tingut ganas de ferho) el programa nacionalista.

Desgraciadament tots els partits polítics espanyolistas fan lo mateix; presentar son programa (si 'n tenen) com una *panacea universal* i despreciar als demés sens volguer saber si son bonas o mellors las solucions que presentan.

Perxo repeteixo haurèu quedat sorprès d' aqua carta que no te altra missió que parlar de República; que si be soc Nacionalista, no estèn els qu' axis pensèm distanciat d' aital forma de Govern, ans al contrari, amb amigable consorci am l' idea, mai amb els adeptes.

Vos, desde las planas del *Motín* sosteniu una ferma lluita contra l' Unió Republicana i en especial contra el Sr. Salmerón i jo tinc el sentiment d' havervos de dir qu' ès i seirà completament inútil tot lo que feu; pitjor encare, qu' arribarà dia que tindreu que sentirvos que no heu sigut mai republicà i que sols el diner del jesuitisme fa moure vostra ploma.

Portan els pobles ignorants en son si, com una maledicció eterna, una afirmació i una negació completament incompatible: per un cantó moltes ganas de disfrutar complerta Llibertat i per lo tant desitj de República i per l' altre, la poca condició que tenen pera conservar-la i enaltirla. Nostre poble ès d' aquets; cinquanta voltas ja siga per sang, ja pacíficament s' enderrocarà el règim monarquic i cinquanta voltas tornarà a caure la forma popular plena de descredit i completament embrutida.

Volèm ser republicans i no sabèm serne; volèm ecsès de Llibertat i d' una mica ja 'ns indigestèm. Es completament impossible per

ara que puji la República amb els republicans actuals.

Dintre del partit democràtic hi ha dugas menas de classes: els que poguent portar la República, no la volen i els que volguent-la no poden instaurarla.

Parlèm dels primers.

La gran Patum, en Salmerón, la nulitat mes grossa de tots els polítics de l' Estat Espanyol, per qui no existeix el Progrès, dons en son bagatge polític hi porta las mateixas ideas i fórmulas de 50 anys enrera, ¿vos creieu qu' ell adelantará gens pera portar el règim democràtic? no ho creieu, l' advocat d' Isabel II fins a sa mort, ha lograt l' ambició única de sa vida, ser quefe, ser indiscutible, ja no vol res mes, què l' importa l' Idea, ell haguera sigut quefe, a poguer, de qualsevol partit per ultramontà que hagues sigut.

Me dirèu qu' ès un home i un home pot canbiarse i jo vos desenganyaré. No serèu pas vos qui 'l poguèu canbiar i cas de poguer ho fer, dihèu ¿qui fora aquet successor, aont se trovaria aquesta alhaja? ¿L' heu descoberta vos? Queda dons demostrat que per en Salmerón no vindrà la República.

¿Volen la forma popular els directors del moviment? No. Ara son ben vistos per tothom, van a veure ministres com si tractessin am gent amiga i estimada, tenen darrera seu, una trepa de gent que 's deixarian matar avans que 'ls hi passés quelcom desagradable; imposan sa opinió al poble sense haver de lluitar, son amics amb els de la situació de que obtenen tot lo que demanan, son en fi respectables burgesos que menjan sossegats, dorman tranquils i parlan am veu ronca; i en cambi, si instauressin la República, quans d' amohinos no tindrian; ser justos encare que 's perjudiquessin, no dormir pensant amb aquest assumpto, amb aquella queixa, imposar la rao fins amb els que pensin diferent, estudiar las qüestions qu' afectan al poble pera tractarlas am coneixement, no sossegar en una paraula i això no ho volen els panxa contentas directors del Republicanisme, els hi fan por els grossos maldecaps i las grans responsabilitats en que podrian incorre.

Sols ens queda com un factor principal en aquesta qüestió, al poble; parlèmne:

Las masses sempre son estúpidas; sempre son inconscients i el partit republicà no te adeptes, sino masas. No te defensors, sino soldats; obeheixen al quefe com la tropa á un general sense discutir las ordres; no pensan, el

(1) Retirat do nostre nombre anterior, per ecsès d' original.

quefe pensa per ells, desconfiant de l' antic amic de l'ànima, sols per que l' indiscutible axis los hi diu. La massa, ès autoritaria; per ella no hi ha res mes que drets i ventatjes; no parla, mai de devers ni d' obligacions; a la boca hi te amatent la paraula volèm, mai la de cumplièm; tal com se li ha ensenyat, predica l' odi de classes i en son encegament no veuen que dintre d' ells existeixen la classe dels pastors que manan, i la dels bens qu' obeheixen: el poble republicà d' ara no sab lo qu' ès República, ni lo qu' ès Democracia, ni lo qu' ès Progrès, d' acort am las teorías qu' els hi predican s' ha constituït en arbitre incontastable, ell dogmatiza, la Bondad de las Ideas, l' Honra de la personas, l' Utilitat de las cosas, destrueix una reputació honrada feta a copia d' anys sols perque no pensa com la massa, insulta a qui li vé en boca pel gran crim de no ser republicà.

Amb aquet poble, no podem tenir mai República; per ignorant.

Me dirèu vos qu' aixó ho fa hinoptisat per la victoria del moment, qu' ell canviarà per l' exemple dels demés, me dirèu altrás cosas molt dignes de tenirse en compte en un poble conscient i estudiós; mes en el cas present aixó es inutil, tota esperansa ès negativa.

Devant dels viscas i dels entusiasmes d' aquesta massa oposem' hi un home de pensar recte, de conviccions arreladas, qu' els' hi tiri en cara son procedir, qu' els' hi parli d' amor a l' humanitat, d' honrades, de dignitat, de la necessitat d' instruirse, de tot lo que pugui convertir a la massa en un poble conscient i aquella massa no 'l deixarà pas acabar, l' ensaiarà sobre d' ell l' excomunio i morirà l' apostol a mans dels qu' éil volia redimir. Vos mateix sense dirlos' hi tant, sense perxó arribar hont deuriau, sense foragitá am ma ferma, mes que als directors, al poble que 's deixa entevenar. Ja veieu com vos trovèu casi sol, despreciat pels que son mes en mando i en nombre.

Dos elements ens faltan encare a parlar; vos i nosaltres; dels qui m' ocuparé en una altra carta, si no la creieu impertinent.

No creieu que vos vulgui ensabonar pas gens ni mica; am verdadera imparcialitat, vos alabarè cuan ho meresquè' ho, axis com vos criticaré si ho crec just i convenient. Nosaltres els Nacionalistas no fem mai la gara gara a ningú.

Mes lo que si desitjarè, que penseu que sols am l' idea d' aclarir cuestións vitals pera tots

els qu' encare formèm part de l' Estat Espanyol, ès per lo que m' hi atrevit a escriure aquesta carta oberta dirigida á vos perque sou dels unics capassos de entendre la rahó i abaixar el cap a la vritat.

Queda de vos aff. vostre servidor,

CALIXTE SENTIES.

(Del *Aplech Catalanista*.)

Literatura

Del llibre: "Album de Paris" per Paul Leclere.

El marréc

Es com un gran butifarró de roba, perqué encare no té cames.

El seu cos fa flaire de pá calent, té 'l cap tot roig i de sa boca, que vessa, en surten bombolles de saliva.

Es més calvo que si tingués cent anys. té els ulls d' un blau de porcelana, i li agrada mastegar am les genives, un capsiró de iviri, o un gos de goma.

Es passeja a n' els brassos de sa mare, dorm de día i plora de nits, vol arreplegar la llum i quant fa una ganyota diuen que fa una rialla.

Sas manetes, amb els cinc dits oberts, les revolca per sa cara, com dos crancs de color de rosa, si el miras te diu papa, i t' agafa el nas per la punta.

El baillet

El seu germá petit es el marréc, i el seu germá gran, es un xicot.

El baillet, va escabellat, du la cara bruta de fanc, de la qu' en surten dugues orelles com les nanses d' un' olla. El baillet porta les mans sempre brutes, el nas estobat i les mitjes foradades.

El baillet, viu tancat, dintre d' una brusa negra, que s' estreny al ventre amb un cinturó de couro. La gorra, sempre la té o dalt d' un arbre, o al regaro, però mai al cap.

El baillet, va devegades a estudi, passeja dos llibres lligats amb una corretja, i arriba quant ja han tancat la classe.

El baillet, cassa aucells am trampa, fa servir els dits bruts per fer ganyotès als vells, que van a darrera seu i la llengua per fer llengotes.

El baillet, lliga cassoles a les quies dels gats, amaga l' escombra de la portera, a dalt de la finestra, xeringa am tinta a n' els que passen, escup dintre dels plats, estira les orelles del grossos i s' orina al vestit de la germaneta.

4.—SERÈM

El bailet, no té amics de la seva mateixa edat, ningú sab d' ahont surt; com més el renten més brut va, i ell sol proveheix de polls al reste de la família.

El bordegás

Es imaginatiu, i s'alimenta de romansos i auques de redolins.

El bordegás, se penja un sabre de llauna a l'elàstic de los calses, enlaire una pistola i es corona el front am les plomes arrancades del plomero.

El bordegás, fa tan estrago ell sol, com una bandada de *cafres*, o tot un exèrcit d'Europa.

El bordegás, se les empren cap-al cellé fent crits terribles, s'amaga a les verdisses, assalta els sacs de pastanagues, i fa conciliábuls secrets, i complots d'antropófacs.

Quant cau el día, i les ombres prenen formes estranyes, el bordegás s'esparvera del soroll que fa ell mateix; la veu se li torna ronca, les ataronjades carbasses li semblen salvatjes i Pellsrojos, i no gosant moures del seu lloc, tremola en un recó, baix la corona de plomes.

Els dóminos

Viuhem en l'atmósfera fumada dels cafés, i van sempre vestits de frac.

El doble sis és important com un burgés enriquit: l'hu-blanc, porta monocle, i els cinc tenen un posat macabre.

Sempre de mitx dol, el dóminos semblan viudos, i están gelosos de les cartes.

Cada vespre, deu anys seguits, quant arriba la mateixa hora, els revolquen a sobre del mateix mármlol; passen pels mateixos dits. Senten el mateix alé i escolten sempre lo mateix.

Potser pensen que la vida es gris, monótona, els dóminos; perque el front s'els va tornant groc com el d'una soltera vella.

Els fican al llit, els uns ben al costat dels altres, en una capsa llarga de fusta, entran al llit tots plegats, però no mes el doble blanc entra en camisa.

Els guants

Quant la ma no hi es dintre, tenen l'aspecte de drapots miserables, pero aixis que hi entra, s'inflen, s'estiren fins a romprers, lo mateix qu'una cornamusa.

No es pas per pudor que 'ls dits nús s'enterrin dintre el guant: es creuhen mandrejar com grans senyors, allí dintre, entremitj dels anells, però la ma, qu'és tirana, malgrat la pell que 'ls té presos, encare els permet moures.

Els guants d'una dona, es tebionen al con-

tacte dels seus dits tremolosos: i l'olor fade de bestia morta que tenen, es barreja am l'aroma de la ma perfumada; com la flaire de les penes, es barreja a l'aspre olor de la terra.

Les mans enguantades, semblen animalons extranys; s'encahuen a l'hivern dintre el manguito: i s'enfilen a l'estiu pel mànec de la sombrilla.

El guant fa tornar la ma misteriosa; com una cara amb careta; i no hi ha res més delitós, qu'estirantles, veurer sortir una ma fina, de dits blancs, llarcs i hermosos.

El quarto del infant

El quarto clá, ahont el sol li agrada mandrejar entremitx de les cases, un quarto ahont el Gran Fuster, el seu Fill i el Burriquet hi caminen cent vegades, ahont el vell Politxinelli, ab la cama trencada, trova un sillò, vora del foc.

Per la finestra es vehuen les taulades: es veu un poble extrany de ximenees i panell, i allí, a n'el cel, les orenetes voltantlos.

Els mobles son senzills, i de bona estada; rústics com mobles de fora, una mica caixes, un bon tros trencats; criats bons i fidels, que han envellit á la casa. El pilot de juguets rebot am alegria per la porta d'un ample armari; un gos de goma jeu per terra; i per l'esclotxa d'un calaix surt la ganyota d'un dimoni. Un aire de tendror banya els objectes i tots, tots semblen somriure al llitet blanc, que am les seves cortines blanques, trencadis com una juguina, allí posat al mitx del quarto, sembla talment una barca, una barca de veles blanques, navegant cap al Destino.

Traduhit per S. RUSIÑOL.

NOTES D'ART

Las vetllades d' "Art Modern"

La Intrusa, de Maeterlinck.

No sé si es procedent ni lícit parlar d'aquesta magnífica creació misteriosa del célebre poeta belga, am motiu de la representació que de la mateixa va tindre lloc a l'Ateneu. *La Intrusa* no la varen pas representar; lo qu'ens donaren fou una parodia, una mala parodia del quadro corprenedor somniat per en Maeterlinck. Els que desconeixien l'obra no la varen entendre desde bon principi, i al arriuar al final va caure el teló davant d'un general moviment d'extranyesa i de decepció. Què volía dir tot allò? Quin símbol hi havia a través del dialóg d'aquella única escena? Qui era y aont

era la *Intrusa*? Desorientats, totalment desorientats, s'aixecaren de les butaques els espectadors d'alguna cultura literaria. Els altres, els que constitueixen el bloc considerable dels analfabets artístics corejaren l'acabament de l'obra am forts murmurs, y després, un pic finalizada la representació, pregonaren ben cridant que 'ls hi havien donat la *lata*. I les comptades persones que saben qui és en Maurici Maeterlinck i qué significa la seva *Intrusa*, protestaven, vibrants d'indignació, de la falta de respecte de que l'autor era víctima per part dels actors i per part del públic ineducat.

Cal regoneixer que la estrena a nostra capital de *L' intruse*, fou un fracàs. Per quina causa? Indudablement, per causa de l'interpretació péssima, detestable, incomprendible, que li donaren, Ignora, per ventura, el senyor Ballart que la presentació escénica, l'ambient dins del que s'han de moure els personatges i 'ls detalls delicats i subtils son, en els drames de Maeterlinck, d'una importancia fonamental? El senyor Ballart, que en son treball d'actor estigué acceptable, mereix com a director les mes severes censures, per diverses distraccions imperdonables, algunes de les quals vaig a exposar. L'escena passa en la sala d'un casallot situat en el camp, y ell va fer col·locar la millor decoració qu' existeix a l'Ateneu, una luxosa decoració aristocrática. L'habitació havia d'estar feblement illuminada, i ell va permetre que estessin enceses totes les bateries eléctriques del escenari. Las tres nenes, que al començ de l'acte entraren per la dreta a veure com seguía la malalta, entraren a la cambra mortuoria per l'esquerra en la situació culminant. En lloc d'obrir una petita porta secreta quan puja la minyona, va obrir-se una porta usual, ben alta i ben ampla, am cortinatges i tot. El soroll estrident de la dalla que la Mort esmola, fou substituït pel *drinc drinc* d'una campaneta de combregar. Fora del propi senyor Ballart, els demés enraonaven tan tranquils, tan despreocupats, sense aquell misterios tó de terror qu'és necessari per que la sugestió produeixi en l'auditori. El senyor Navarro va engiponar-se un trajo rús que talment semblava un *mujik*, i 's va caracterisar com si anés a fer *Los lobos marinos*, presentant unes galtes més vermel·les com si l'haguessin bofetejat; qualsevol ho hauria dit que estava pàlit per haver perdut moltes nits vetllant a la seva esposa malalta!

Es precis que s'hi fixin una mica els actors

de l'Ateneu en la manera de caracterisarse 'l rostre, doncs l'un día surten enfarinats a istil de *clown* y un altre día apareixen am la cara enmascarada com els carboners.

En les dites condicions, era possible que *La Intrusa* agradés?

I és ben de dordre lo succeït, ja que 'ls artistes que interpretaren l'obra tenen aptituts per fer-ho molt millor. El mateix director de la companyia ha demostrat en obres com *Espec-tros* i *Els Vells* que sab posar-les bé quan vol. En poques paraules: *La Intrusa* va sortir tan desastrosament, degut al poc carinyo i al poc interés d'uns i d'altres. I aixó mereix la més enérgica recriminació.

* * *

Segons sembla, les *Vetllades de Art Modern* s'han interromput, i fins no falta qui assegura que ja s'han acabat per are i per sempre. Ja ho veurém. Que hi ha senyores, senyoretetes i senyors que en el teatre hi volen riure a tot drap? Doncs, bé: proposo qu'els hi fassin peci-golles.

STOKMANN.

Exclussivistas

Exclussivistas ens diuen els nostres enemics, provant com sempre am llurs impropis anatemas el complert desconeixement de qui som i aont aném. Si ans que tot, ans de criticar nostres aspiracions, obressin degudament, fent un concient estudi de las nostras doctrinas i jutjantlas serenament, quans i quans serían els que ben lluny d'insultarnos i contradirnos, se sumarian voluntariament i amb el cor ple d'esperansa, en nostres rengles; en els rengles dels batalladors pel pervindre, dels que treballan per l'assoliment d'una aubada de pau i germanor universal.

No ho fan aixís, i en el llot de l'ignorancia, ens anamatisan i som per ells *exclussivistas*, com si un individu o una colectivitat no tingués el dret i 'l dever d'esser exclussivista de lo qu'és ben seu.

Ho som; mes no en el sentit que vosaltres volèu suposar. El nostre exclussivisme no és pas la negació del dret a la vida d'un nostre consemblant. Lo que neguem i aquest és nostre exclussivisme, és de que ningú visqui del treball d'un altre.

Un treballador que am la suor de son front guanyi un jornal, a ell pertany la única incumbencia per escullir el destí, que vulga donarli.

Aixís mateix la col·lectivitat que de son treball viu honrada i humanament, de sa única incumbència deu esser destinar el fruit del mateix.

I nosaltres, la col·lectivitat catalana, perxò defensèm que dins de casa nostra, hi haigi l'administració que mes ens plagui. Per ventura hem de deixar d'esser exclusivistes de lo nostre perquè vinga un qualsevol a apoderarse de lo que únicament a nosaltres pertany? A mes, no fora per ventura satisfacció nostre, veure las altrás nacionalitats germanas, defensar lo mateix que nosaltres? Ellas com nosaltres, tenen el dret i'l dever de fer'ho. I deuràn fer'ho tart o d'hora, i quan això siga, quan quiscù visqui de son propi treball, quan estigan ben caracterisadas i reconegudas las diverses nacionalitats de que 's compona l'Estat Espanyol, serà quan sense desaparèixer l'exclusivisme de treballar quiscù per si mateix, haurà desaparegut l'egoisme de viure sobre 'l treball d'altri, que serà la complerta desaparició de l'egoisme material que avui influeix am bastanta regularitat i no sens fonament en la propaganda nacionalista.

Que 'ns digan difamadors, exclusivistes, tot quan vulgan. No 'ns preocupan semblants dicteris, puig sabèm que al anar contra una organització política funesta per un poble, impossible de protegir el treball font de riquesa per una nació; sabèm que al declararnos enemics de règims funestos, fills de la política i no d'una bona organització social, els que viuen d'ellas, els que menjan d'aquesta política els còmplices d'aquest malestar, han d'esser nostres contraris. Si trevallessin com que perviure comptarian amb el fruit de son treball i no am la nòmina del presupost, els tindria sense cap cuidado l'enderrocament de la política actual.

Mes com poden pensar aixís, els que creuen que han d'esser uns els que vagin a la guerra i altres els que s'embafin de la victoria?

ENRIC BALKASC.

Quant mes s'extén l'acció governativa, tant mes s'aferma la convicció en els individus de que tot deu ferse per ells i que ells res no han de fer.

Herbert SPENCER.

L'home contra l'Estat.

Libres rebuts

Lo quadern que acaba de publicarse, número 4, de la "Cònica o Comentarís del gloriosíssim y invicíssim Rey en Jaume I", es sens dubte 'l més

interessant de tots, puig està tot ell dedicat a narrar la conquesta de Mallorca per aquell estol de catalans que sigueren l'admiració del món. Lo sumari que conté es lo següent:

LXXII. Atach a les muralles de Palma.—LXXIII. Continua l'atach.—LXXIV. Entrevista ab lo Rey de Mallorca.—LXXV. Proposicions.—LXXVI. Proposicions del Rey moro.—LXXVII. Resposta dels catalans.—LXXVIII. Contesta del Rey moro.—Segueix la guerra.—LXXIX. Bravura dels serrahins.—LXXX. Embenediment.—LXXXI. Preparant l'assalt.—LXXXII. Empenyorament als mercaders.—LXXXIII. Palma abandonada.—LXXXIV. L'assalt de Palma.—LXXXV. Entrada a Palma.—LXXXVI. Matarça de serrahins.—LXXXVII. Pressa del Rey y de l'Amudayna.—LXXXVIII. Saqueig de Palma.—LXXXIX. Repartiment del botí.—XC. Discordies.—XCI. Don Jaume aconsella al poble.—XCII. Mort de quatre nobles.—XCIII. Sortida de Palma.—XCIV. L'exèrcit cap a Inca.—XCV. Los cavallers hospitalaris a Mallorca.—XCVI. Terra als hospitalaris.—XCVII. Casa y mobles als hospitalaris.—XCVIII. Recorrent l'illa.—XCIX. Demanant consell.—C. Combat de les coves d'Arà.—CI. Treva.—CII. Siti dels serrahins a les coves.

Ademés, com estava anunciat, se reparteix ab aquest quadern la copia d'una fotografia de la calavera del gran Rey Jaume primer, exreta 'l jorn de sa traslació del reyal sepulcre del Monestir de Poblet al que actualment ocupa a la Catedral de Tarragona, efectuada 'l dia 7 d'Octubre de 1856, lo qual té de cridar molt l'atenció dels homes de ciencia y dels curiosos per la extraordinaria magnitud que presenta 'l crani d'aquell gran soberà.

El verdader particularista respecta i aplaudeix las manifestacions de l'activitat mes oposadas a la propia car'neu en ellas elements de lluita que favoreixen el progrés: l'uniformista ha de veurer en tot lo que s'oposa a llurs ideals una protesta que te d'ofegar avaus de que prengui consistència.

Valentí ALMIRALL.

Lo Catalanisme.

Clatelladas

A Tarragona badan, deiam en un de nostres passats nombres i casi que estèm temptats de fer una rectificació, perquè si be és vritat que hi ha qui bada, no ho és menys de que no bada totóm.

Prova d'això en son las properas eleccions de *Concejals*.

Deuen sortirne triomfants 13, i se'n presentan nada menos que una cuarentena.

Vagin a saber are, quins son els que 's presentan per esser *concejals*, i quins per esser únicament *candidats*, els quins van am l'intenció de treballar i quins am la idem de idem idem.

Impossible afirmar'ho. Es un enigma que únicament podria solucionar la desaparició del excessiu cupo que paguem per consums, la idem de l'exploatació que sufrim en concepte de gas-electricitat i otras hierbas i etz. etz. però com que hi ha qui bada i qui no bada, potser, (tot pot esser) que tinga un fi, lo que fins avui ha merescut la reprobació del poble que... bada.

I allavors si que 'ns retractariam del tot, en lo a Tarragona badan.

Per notabilitats, Tarragona.

Vostés no coneixen a un *Guerrero*, molt aimant de la *Filo-Sofia* del du..., un home molt valent, d'una estatura, si fa o no fa, *garrido, castila* per mes senyas, capàs amb una plantofada, d'engegar a passeig a... la criada (si aquesta es mansa, s'entén) un home que compra l'intellectualisme a p's de palla, un home que quan veu escopir a algú li demana satisfaccions, perqu' s'creu qu' ho fa ell; que quan demana satisfaccions, ho fa amb el *guante* vull dir desafiant) un home molt seba, dic, molt sabi, puig parla de tot encara que no entengut en res, i que quan no li donan raó, fent us de las sevas aficions a la *Filo-Sofia* del... ja cal que busquin padrins?

Si ch, que 'l coneixen?

Dins aie n' ha fet un' altre de las sevas. Ha *desafiat* a un senyor que no és tant valent com ell (si i s vice-versa, no ho haguera fet) pel delict de *discrepar ú lo que sea*, respecte a unas vetlladas d' *Act Modern*, quinas tenen lloc (o tenian) en un teatre de la localitat, a las que assisteix (*por supuesto*) i aludit *Garrero*.

No sabem com acaba à la cosa. Ens diuen que ja han fet la pau (ah cobart).

Ho sentiria; perque amb un *lance de honor* d'aquets, l'home tindria ocasió de provar l'intellectualisme amb l'espasa, sabre, floret, revolver, etz., etz una *filosofia* del saber esgrimir aquestas armas humanitarias.

Que m' agradaría veurel *baliente y dasidido, empuñar un arma, apuntar franético...* al contrincant... i am las camas *tremolant*.

La premsa castila torna altra volta a fer correr la brama de que 'l comerç espanyol està preparant el *boycottage* als productes catalans, *para castigar las demasias* dels que volèm a la nostra patria ben mere.

Els infeliços lloros no saven que lo qu' ara n' és una amenaça en temps passats ne fou una realitat i, ja ho veuen, encara som vius.

Aquí van quelcúns exémples que demostran el *rabiós carinyo* que sempre 'ns han tingut els que 's diuen germans nostres i fills de la *misma patria, única é intangible*:

En el segle XVI de las firas de Castella eran exposats els mercaders catalans i s' envoltaren pera ells las fronteras de duanas i las ciutats de portallajes.

Se proibí després, l' entrada de la draperia catalana pels ports de mar i las naus catalanas foren privadas de mercadejar amb els ports d'Andaluzia.

També 's privá als naturals de la confederació catalana-aragonesa del comerç de las Américas.

S gons consta per un acte de Corts, de 1706, a Cádiz se *había prohibido la introducción de vino*

de cosecha de Cataluña ó de otros países llevado en bastimiento de patrón catalán, no impidiéndolo á los patrones de otras naciones

Per últim, fins al any 1789 no fou concedit als catalans lo poguer comerciejar amb Amèrica i fins al 1802 no va esser lícit que las manufacturas de cotó catalanas circulessin sense pagar drets dintre d' Espanya, cosa mai lograda, tot i tenint *unidas nacional* feia ¡TRES SEGLES!

I ma grat tot lo exposat, els ports de Catalunya eran els centres d' exportació mes importants del Mediterrani, i d' aquella gent que per mancarlos hi *el mercado español* havian de morir de fam (segons la manera de pensar dels enzans que propalan el *boycottage*) veigin lo que 'n son las cosas! n' ha vingut una descendencia d' *espúreos* que fa fredat.

Perxò no 'm cançaré de recomanar als lloros *en general*, la til·la, qu' és un gran calmant pels nervis, doncs si ara que tot just comencem s' ho prenen tan a la valenta, vès que farien si ja estiguesim a las acabanças.

Al menys de l' enrabiada que prendrian els hi sobrevindria un atac de feridura, de resultas del qual anirían a parar al *canyet*. Lo qual nosaltres veuriam am molt de gust no succés.

A la arribada de Mr. Loubet a Madrid se van registrar quelcúns incidents dignes d' esser ressenyats.

A la estació se van creuar algunas paraulas entre 'l governador civil i 'l quife d' alabarders. Aquet li va dir qu' aont hi ha forçes armadas no hi caben autoritats civils.

Meno; tot és bó saverho.

Mentes un fotograf d' un diari il·lustrat enfocaba sobre la comitiva, un general de brigada, *picant* al cavall (sempre s' ha de coneixer qu' 'ls hi corre sang torera per lurs venas) se va lleçar damunt del fotograf fent caure la màquina que va rodar per terra.

L' home degué creures que tenia al devant seu a un *separatista catalán ó bizcaitarra* i no va poguer contenir son *ardor bélico*.

Foren també víctimas d' atropelis alguns periodistas francesos, al qui 's va privar en malas formas d' entrar a la estació i a altres punts aont acudian pera cumplir la seva missió.

Som a Espanya!...

En el concell de ministres celebrat la setmana passada al parlar el Sr. Montero Ríos de política exterior se va fixar principalment en la separació de Suècia i Noruega i en el conflicte entre Austria i Hungria; conflicte que 's resoldrà també, sortosament, reparantse els dos pobles que regeix en Francisco Joseph.

Vò en fer el favor de dirme com se las va manegar el quife del govern pera demostrar que 'ls ideals que persegueix l' humanitat tendeixen a la formació de grans Estats?

8.—SERÈM

Segons ens diuen els telegramas d'aquets dias passats, el decorat posat als carrers de Càn Felip am motiu de l'arribada de Mr. Loubet ha resultat molt pobre: banderas, escuts, molta percalina y rès més.

De *pendones* no 'n parlan, però considerant qu' allà n' ès la terra clàssica dels *pendones* de tota mèna, m' afiguro que 'n debia estar farcit.

* * *

S' ha notat, també bastant, qu' en els escuts espanyols posats a la Porta del Sol s' hi hagin suprimit las barras catalanas i las cadenas de Navarra.

Ah dolents, i quin disgust m' hèu donat!

Per lo vist a nosaltres ja no 'ns considerèu espanyols?

¡Espúreos!! ¡Hijos de fraile!!... i tot allò de los antros pulrefactos.

La *Gazeta* ha publicat una disposició recomanant la obra *Catecismo patriótico y La jura de la bandera* pera las escolias públicas.

Rièmhí?

UN MANCO

Novas

Ja 's deuen haver enterat nostres llegidos de l'agressió cobarda i salvatge, de que fou víctima nostre company de Barcelona en Joan Llorens, el dia 16 del corrent mes.

Aquest acte, quins autors han sigut ja senyalats, que ha sigut molt comentat i ben desfavorablement, i del quin n' han protestat una part de la premsa republicana, ha posat altre vegada de manifest el grau de cultura, i l' amor á la llibertat, de certa gent que la predica i atacan traidorament al que fent us de la mateixa predica ideas avensadas incomparables am las llurs, per esser espill de retrocès i d' ignorancia.

Nosaltres al protestarne d'aquest acte salvatge, propi de sers despreziables, dignes de viure entre bestias indomables, volèm dirli an el poble que de bona fe creu á la colla de taifas polítics que ocasionar semblats fets, que reflexioni sobre la llur conducta. Si are, que no son mes qu' uns simples ciutadans com nosaltres, volen ja fer valdre la seva *Jusúcia a garrotadas*, què farián si arribessin a esser árbitres del poder? Que no ho sigan jamai els que entenen per respecte l' us de sas iras de fera.

Vosaltres catalans que, cegos, creièu an aquets vividors que os prometen la República a plasso fixo, mirèulos en sa cobardia. Que mes poden esser, una gent que no ha nascut a Catalunya, i venen aquí a posarnos en pugna fent tot lo que poden *per be de la llibertat*, per impedir que nosaltres que som a casa nostra, sens prescindir de las ideas que ells diuen creure, trevallém per nosaltres mateixos i evitém, am molta raó, el contagi actual amb el seu poble d' aont ens venen aquets vividors, pera desacreditar nostre patria i per viure a costellas dels badocs que s' els escoltan.

Catalans, fixèuvos' hi be amb aixó.

A un català que trevalla per la llibertat de sa patria i per la seva propia, aquets *lliberals demócratas fraternos* de la última fornada, d' una bas-

tonada de part darrera, com fan els homes, l' han escomés ferintlo.

No tenen valor per presentarse front á front ni de paraula ni en fets, i a falta d'aquest valor que te tot home honrat i concient en sas ideas, atacan com els gossos, a *mossegadas de rabia*.

Defensen la Llibertat, la Igualtat i la Fraternitat, i qui no pensa com ells i amb ells no fa causa comú; al que fent us de sas facultats va en contra d' ells per reaccionaris, que caigui sobre seu la justicia d' una bastonada.

De poc en poc van afeblintse las *massas fraternas*, poc a poc el poble esdevé concient, i aquesta ès la causa de la *rabia*. Vosaltres catalans qu' encare hi sou, els que encare sou víctimas d' un erro, que os serveixi de lliçó aquesta selvatjada; potser això os farà reflexionar i comprendrèu que ans que republicans, sou fills de Catalunya i que per sobre de la política hi ha la patria, i en molta mes raó quan aquesta, al trevallar per son benestar qu' ès el benestar vostre, no os fa pas prescindir de vosres ideas, com aixis ho prediquèu nosaltres els nacionalistas catalans.

Avui a las deu del mati, la *Unió Catalanista*, deu celebrar a Barcelona, en l' hostatje del *Aplech Catalanista*, Concèll General ordinari, al quin hi son convocadas las entitats adheridas.

El "Centre Nacionalista Català" hi serà representat per son Vis-president en Jordi Pedrol.

La Redacció de *SERÈM!* estant del tot conforme amb els principis de la *Unió* i creient obrar dignament per lo que avui ès tema de general discussió, aixó ès, la conjunció nacionalista, hi ha enviat sa adhesió.

La *Unió Catalanista*, crida en son si a tots els catalans que trevallen per la llibertat de Catalunya, oferintlos la mes amplia tolerancia en llurs ideas particulars. Aixis dons, l' ingressar a la *Unió*, no significa pas prescindir de cap ideal, ans al contrari estimarà que quiscú es presenti com siga o com pensi, puig qu' aixó justifica mes una personalitat propia. No admetèm a la natura i l' admirèm per sas diversitats? no som nacionalistas per creure i respectar l' armoniosa varietat dels pobles de la naturalesa? Dons hèm d' admetre tambe la varietat en las ideas dels homes.

La *Unió Catalanista*, aixis ho creu i ho ve predicant temps ha, i 'ls vers nacionalistas hem d' ajuntarnos' hi perque ella puga esser la veritable representació de las aspiracions del poble català.

Acaba de constituirse en aquesta ciutat la Subsecció núm. 137 de la benéfica Associació *L' Amich del Poble Català* de Barcelona quina missió és proporcionar rendas vitalicias i auxilis pera la vellesa.

Componen el Cencell, els señors sigüents:

President, Bernabé Martí i Bofarull.

Vis-President, Sugrañes.

Tresorer, Jordi Pedrol.

Arch-ver, Pere Redón.

Secretari, Salvador Moya.

El dia 4 del mes entrant, el President d' aquesta Associació D. Joan Piñol, donará en l' hostatje del «Centre Català» una conferencia pública per inaugurar la humanitaria tasca de l' esmentada Subsecció.

Per ecsés d' original, hem tingut de retirar la resporta a la pregunta insertada en el passat nombre. Anirá en el nombre vinent.